

آرمان‌ها

دنبال کردن چشم‌انداز و حرکت در جهت رسیدن به آن به چه دلیل یا دلایلی باید صورت پذیرد؟ چرا سازمان مصمم به رفتن به سوی آن است؟ پاسخ این پرسش‌ها را باید در بین آرمان‌های سازمان جستجو کرد. عملکرد سازمان در موضوعات مهم شهروندان مانند: موضوعات اجتماعی، اقتصادی، زیست محیطی و حتی زندگانی آن‌ها، نقش مهم و حیاتی دارد. به همین علت دائما در راستای رسیدن به این آرمان‌ها تلاش کرده و می‌کند. رسیدن به این آرمان‌ها که برطرف کننده نیازهای اجتماعی هستند، کار ساده‌ای نیست و در بعضی موارد عواملی وجود داشته و دارند که خارج از کنترل سازمان بوده و مانع از دست‌یابی به آن‌ها می‌گردند.

آرمان‌های سازمان هواشناسی کشور شامل موارد ذیل می‌باشد:

آرمان ۱: بهبود حفاظت از جان و مال مردم و ایمنی حمل و نقل در زمین، دریا و هوا

- کاهش آثار اجتماعی و خسارت‌های ناشی از بلایای طبیعی مانند: سیل، باد شدید، خشکسالی، کویرزایی، آتش‌سوزی جنگل، توفان شدید و آلودگی زیست محیطی
- افزایش آگاهی مردم و جامعه نسبت به خطرات ناشی از هوای مخرب و ایجاد آمادگی در آن‌ها جهت رویارویی با این شرایط و انجام اقدامات مناسب برای کاهش آثار زیان بار آن
- بهبود ایمنی زیرساخت‌ها مانند ساختمان‌ها، جاده‌ها، پل‌ها و نیروگاه‌ها
- کاهش آسیب‌پذیری زندگی هم‌وطنان و دارایی آن‌ها در مقابل پدیده‌های مخرب آب و هوایی، سیل و رخدادهای اقلیمی مانند: تغییر اقلیم شهرها، آب‌شناسی، اثرات گرما و سرمای بیش از اندازه در نواحی شهری و اثرات بالا آمدن آب دریاها
- بهبود ایمنی سفر و ترابری جاده‌ای، هوایی و دریایی با کمک صدور به موقع اطلاعیه‌های هواشناسی
- افزایش ایمنی جانی و مالی در دریا برای کشتی‌های تجاری و دیگر کاربری‌ها مانند: قایق‌های تفریحی، رویدادهای ورزشی، ماهیگیری و صنایع مربوطه
- افزایش تعداد پیش‌بینی‌ها و خدمات هواشناختی، آب‌شناختی و اقیانوس‌شناختی کاربر محور
- تهیه و ارائه خدمات و محصولات به‌هنگام و باکیفیت بالا به کاربران برای آن‌ها که آن‌ها را در انتخاب نوع سفر، مسیر ایمن و کاهش خطرات سفر یاری نماید

آرمان ۲: ارتقاء کیفیت زندگی، معیشت پایدار، سلامت، امنیت غذایی، دسترسی به آب و انرژی و رشد اقتصادی و توسعه پایدار

- کمک به تامین امنیت غذایی
- افزایش آگاهی مردم، بدنه دولت و جامعه نسبت به تاثیر شرایط آب و هوا در زندگی مردم
- دادن آگاهی بیشتر به عموم مردم در مورد اثرات اجتماعی هواشناسی و این که چگونه می توانند زندگی روزانه خود را با توجه به آن بهبود بخشند
- همکاری جهت کاهش مشکلات سلامتی ناشی از افزایش تابش UV، آلودگی هوا و بیماری های همه گیر
- استفاده بیشتر از اطلاعات و پیش بینی های هواشناسی در هنگام تفریح، ورزش، مدیریت شهری و زندگی روزمره
- مشارکت فعال در توسعه متوازن و پایدار اقتصادی کشور
- افزایش بهره وری محصولات کشاورزی و استفاده بهینه از منابع آب
- بهبود توانایی آن دسته از بخش های مختلف اقتصادی کشور که به وضع هوا حساس هستند به منظور سازگاری آن ها با تغییر اقلیم، مانند: انرژی، ایران گردی و جهان گردی، طراحی شهر و ساختمان
- بهبود اقتصادی و افزایش بهره وری در صنعت ترابری زمینی، دریایی و هوایی

آرمان ۳: استفاده پایدار از منابع طبیعی و بهبود کیفیت محیط زیست

- بهبود محیط زیست با توجه به کیفیت هوا
- بهبود مدیریت محیط طبیعی
- بهبود ارزیابی و مدیریت منابع آب
- پیشینه سازی توان آب و هوایی، اقلیمی یا منابع طبیعی حساس به آب (شامل منابع تجدیدپذیر انرژی) برای حمایت از توسعه پایدار و کاهش آثار زیان بار دخالت های انسانی بر محیط زیست
- تهیه و ارائه توصیه های معتبر و به هنگام به مسئولین اجرایی و سایر تصمیم گیرندگان کشور برای کمک به آن ها در سیاست ها و اقدامات ملی، منطقه ای و بین المللی برای پیشگیری از تعدیل نادرست اقلیم و نابود کردن محیط طبیعی.
- شناخت بیش تر سامانه اقلیم در مقیاس ملی، منطقه ای و جهانی.

- مشارکت در حفاظت از اکوسیستم های طبیعی شامل آب شیرین و آبزیان اقیانوسی و شناخت تاثیر این اکوسیستم ها بر سلامت انسان
- همکاری در توقف و حتی برگرداندن روند بد به وجود آمده در آلوده کردن هوا توسط انسان
- پشتیبانی از راهبردها و قواعد پیمان های ملی، منطقه ای و جهانی مرتبط مانند: UNFCCC، UNCCD و پیمان وین جهت حفاظت از لایه اوزن و سایر موارد
- تهیه اطلاعات هوایی، اقلیمی، آبی و اقیانوسی صحیح تر، معتبرتر و به روز در وضعیت های متفاوت محیط زیست به منظور حفاظت بهتر از آن
- انجام ارزیابی های منظم از محیط زیست و گرایش های آن برای مواجه شدن با تعهدات بین المللی

اهداف عالی

اهداف عالی سازمان مواردی می باشد که در صورت تحقق و استمرار آن ها، نیل به آرمان های تعریف شده ممکن می گردد. به عبارت دیگر وظایف اساسی سازمان در راستای تحقق و امتداد اهداف عالی تعریف می گردد. اهداف عالی سازمان هواشناسی کشور شامل موارد ذیل می باشد:

هدف عالی ۱: (پایش مستمر جو و تولید داده)

تولید داده های هواشناسی به کمک نیروی انسانی توانمند و شبکه ایستگاه ها و ادوات پیشرفته هواشناسی و جمع آوری و ذخیره اطلاعات دید بانی شده

هدف عالی ۲: (پردازش و تولید محصول)

تولید محصول با صحت بالا، به هنگام و معتبر مانند: پیش بینی و هشدارهای آب و هوایی، اقلیمی و فراسنج های محیطی مرتبط با هوا

هدف عالی ۳: (تصمیم سازی در مدیریت کشور و امور روزمره مردم)

بهبود سامانه های توزیع داده ها و محصولات سازمان (اطلاع رسانی) برای دسترسی آسان انواع کاربران به آن ها و فرهنگ سازی برای به کارگیری بهینه آن ها در امور مربوط به خود

اهداف بالا در قالب فرآیند پایش مستمر جو و تولید داده، پردازش و تبدیل داده ها به محصولات مختلف هواشناسی و اطلاع رسانی آن به کلیه کاربران، به شرح ذیل تشریح می شود:

اقدامات تکمیل و نگهداری شبکه ملی ایستگاه های مختلف هواشناسی در سطح کشور و انجام امور دیدبانی های کلیه پارامترهای جوی سطح زمین و سطوح فوقانی جو به منظور تولید داده های هواشناسی بصورت مستمر انجام می پذیرد. پس از پایش جو، جمع آوری اطلاعات دیدبانی شده از کلیه ایستگاه های هواشناسی داخلی و خارجی به وسیله شبکه

ارتباطات داخلی و بین‌المللی و کنترل کیفیت و مخابره آن‌ها به کشورهای دیگر از طریق شبکه بین‌المللی ارتباطات هواشناسی و همچنین جمع‌آوری کلیه اطلاعات هواشناسی سایر کشورها در چارچوب مقررات سازمان جهانی هواشناسی از طریق ستاد مرکزی سازمان صورت می‌گیرد.

تولید اطلاعات خام و پردازش شده و نیز تجزیه و تحلیل کلیه اطلاعات گردآوری شده به منظور تامین نیاز اطلاعات دستگاه‌های اجرایی کشور و اطلاع‌رسانی به آنان مرحله بعدی فعالیت سازمان می‌باشد. تعدادی از کاربران سازمان که از اطلاعات هواشناسی بهره می‌گیرند، بدین شرح می‌باشند: وزارت راه و شهرسازی، وزارت نیرو، سازمان انرژی اتمی، سازمان هواپیمایی کشوری و کلیه شرکت‌های هواپیمایی داخلی و خارجی، نیروی هوایی، دریایی و زمینی سپاه پاسداران، ارتش جمهوری اسلامی ایران و نیروی انتظامی به منظور ایمنی و تامین سلامت پرواز و تهیه پیش‌بینی‌های مداوم برابر توصیه‌های سازمان هواپیمایی جهانی (ICAO) و سازمان هواشناسی جهانی (WMO)، حمل و نقل جاده‌ای و کمک در امر راهداری کشور، سازمان بنادر و دریانوردی، شیلات و امور آبزیان، وزارت نفت، شرکت‌های بازرگانی و حمل و نقل دریایی و شناورهای دریایی و سایر واحدهای دریایی جهت راهنمایی و هدایت کشتی‌ها و تعیین مسیر آنها به منظور سلامت ناوبری و امور کشتیرانی ملی و بین‌المللی و همچنین تعیین شرایط جوی و خصوصیات فیزیکی آب دریا در امر اکتشافات و بهره‌برداری بهینه از منابع زیستی و غیرزیستی و بهره‌برداری نفتی و سایر عملیات بندری و ماهی‌گیری و تهیه پیش‌بینی‌های مداوم برای خلیج فارس و دریای عمان، وزارت جهاد کشاورزی و سایر بخش‌های خصوصی و دولتی به منظور استفاده در امر کشاورزی، دامپروری، مرتع و جنگل، دفع آفات و سایر طرح‌های زیربنایی کشور، و خدمت‌رسانی هواشناسی به عموم مردم از طریق رسانه‌های گروهی و سایر روش‌های موجود و ممکن (P.W.S).

۶- راهبردهای سازمان هواشناسی کشور

راهبردها راه و روش رسیدن به اهداف عالی بوده و مسیر رفع نیازهای اجتماعی (آرمان‌ها) را مشخص می‌کنند. با این نگرش برای رسیدن به اهداف عالی، پنج راهبرد اصلی تعریف می‌شود که عبارتند از:

راهبرد ۱: ظرفیت‌سازی

منظور از ظرفیت‌سازی ایجاد یا افزایش دانش هواشناسی در سطح عمومی و تخصصی برای عامه مردم و متخصصان مرتبط می‌باشد. به این معنی که سازمان همواره در راه ارتقای دانش خود برای پاسخ‌گویی به نیاز کاربر باید اقدام کند و از طرفی با آموزش دادن کاربران نهایی به طرق مختلف (حضوری، مجازی و غیره)، آن‌ها را با داده‌ها و محصولات سازمان و

خدماتی که می‌تواند به آن‌ها ارائه کند آشنا نماید. ظرفیت‌سازی باید در دو بخش ۱- داخل و ۲- خارج سازمان انجام شود.

۱- دوره‌های تخصصی در داخل سازمان: برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه و بلند مدت در داخل و خارج کشور برای کارشناسان متخصص هواشناسی در سطوح ملی و منطقه‌ای و برای کاربران گرایش‌های خاص

۲- در خارج از سازمان

۱-۲- آموزش کاربران و فرهنگ‌سازی جهت استفاده از انواع محصولات سازمان هواشناسی

در این بخش گروه‌های کاربران کلیدی مانند: مدیریت بحران، پلیس راه، راه‌داری، صیادی، کشاورزی، کشتیرانی و ... در اولویت قرار دارند که باید به طور جداگانه تحت آموزش قرار گیرند.

آموزش عامه مردم که اولویت بعدی را تشکیل می‌دهد باید بر اساس توانایی و نیاز آن‌ها و از راه‌های متفاوت انجام پذیرد. صدا و سیما یکی از فراگیرترین ابزارها برای آموزش مردم است.

۲-۲- پشتیبانی از بخش خصوصی داخل کشور

برای ایجاد ظرفیت فنی هواشناسی در کشور و قطع وابستگی به خارج، پشتیبانی، همکاری و یاری کردن شرکت‌های داخلی برای ایجاد و ارتقاء دانش فنی هواشناسی در داخل کشور الزامی می‌نماید.

راهبرد ۲: تحقیق علمی و توسعه فنی

در دهه‌های اخیر هم‌گام با توسعه فنی و فن‌آوری در سطح جهان، خدمات هواشناسی نیز به شکل بسیار گسترده‌ای توسعه پیدا کرده است. به کارگیری سامانه‌های نوین دیدبانی، مخابراتی، پردازشی و بایگانی داده و محصول در گروه توسعه فنی و تولید داده و محصول به‌هنگام، صحیح، معتبر و نو که نیاز امروز و فردای کاربران را پاسخ دهد، نیز در گروه تحقیق علمی است. در زیر چند نمونه از کارهایی که در این راهبرد می‌تواند انجام شود، فهرست شده‌اند:

۱- تحقیق علمی در زمینه‌های:

- تولید پیش‌بینی‌های خیلی کوتاه مدت یک تا شش ساعت
- تولید پیش‌آگاهی‌های اقلیمی بلند مدت فصلی، سالی و دهه‌ای
- پیش‌بینی شکل‌گیری توفان‌های تندری و مسیر حرکت آن‌ها
- ارزیابی کمی پیش‌بینی‌ها و پیش‌آگاهی‌های ارائه شده
- بهبود کارآیی پیش‌بینی‌های فصلی در بخش‌های مختلف کشور مانند: ترابری، انرژی و کشاورزی
- توسعه شیمی جو و پیش‌گیری از آلودگی هوا و محیط زیست

- تولید و کاربست مدل‌های عددی هوا و جو اقیانوس برای شناخت رفتارهای جو و اقیانوس و برهم‌کنش آن‌ها
 - انجام مطالعات اقلیمی و به‌کارگیری نتایج آن‌ها برای سازگاری با تغییر اقلیم و همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز علمی
 - پایش خودکار جو و عوامل زیست‌محیطی مرتبط
 - همکاری با دانشگاه‌ها و مراکز علمی در زمینه‌های تخصصی مرتبط (از جمله هواشناسی کشاورزی، آبشناسی و غیره)
- ۲- توسعه فنی از جمله:

- توسعه شبکه‌های دیدبانی برای جمع‌آوری داده‌های صحیح‌تر، بیش‌تر و به‌هنگام‌تر
- توسعه شبکه‌های مخابراتی برای تبادل سریع‌تر، مطمئن‌تر، توانمندتر و ارزان‌تر داده‌ها و محصولات سازمان در ابعاد ملی، منطقه‌ای و جهانی
- توسعه سامانه‌های پردازشی برای پردازش سریع‌تر، مطمئن‌تر، و ارزان‌تر داده‌ها و اجرای مدل‌های عددی هوا و اقلیم
- توسعه سامانه‌های اطلاع‌رسانی سریع‌تر، مطمئن‌تر، فراگیرتر و ارزان‌تر برای خدمت‌رسانی به طیف عظیم کاربران.

راهبرد ۳: خدمت‌رسانی

داده‌ها و محصولات سازمان هنگامی قابل استفاده خواهند بود که اولاً گویا، روشن و با شکل‌بندی مورد پسند کاربران تهیه شده باشند و ثانياً در زمان مناسب و به‌هنگام در دسترس کاربر نهایی قرار گیرند. این محصولات دارای اندازه‌های متفاوت بوده و در برخی موارد بسیار حجیم هستند. لذا به‌کارگیری سامانه‌های نوین مخابراتی با سرعت و توان بالا در توزیع خدمات هواشناسی امری الزامی است. تمامی موارد مرتبط با مدیریت داده و محصول در این راهبرد امکان تعریف دارد.

بعضی از کارهایی که در این راهبرد می‌توانند انجام شوند یا بهبود یابند، در زیر فهرست شده‌اند:

- ایجاد و توسعه نرم‌افزارهای مدیریت سامانه‌های مخابراتی برای بهره‌گیری از تمامی توان آن‌ها
- ایجاد و توسعه سامانه‌های جمع‌آوری، کنترل کیفی و ذخیره داده‌ها و محصولات تولیدی و وارداتی برای تجمیع داده‌های صحیح و سالم در یک مرکز
- ایجاد و توسعه بانک داده برای دسترسی آسان کاربران به داده‌ها و محصولات مورد نیاز
- برقراری سامانه‌های ارتباط مستقیم و مستمر با کاربران برای نظر سنجی و درک بهتر از نیاز آن‌ها و افزایش توانایی و آگاهی سازمان برای پاسخ‌گویی به این نیازها، به ویژه کاربران کلیدی
- توسعه انواع شیوه‌های اطلاع‌رسانی برای تاثیرگذاری بیش‌تر و بهتر بر کاربران
- افزایش توان سامانه‌های هشدار سریع به منظور کاهش اثرات بلایای جوی و اقلیمی.

راهبرد ۴: مشارکت

تهیه توصیه‌های فنی و علمی در راستای تصمیم‌سازی برای پشتیبانی از دولت‌مردان و تصمیم‌گیران کشور در ارتباط با مدیریت کشور، به ویژه در موضوعات توسعه پایدار و اجرای توافق‌نامه‌های بین‌المللی یکی از راهبردهای اصلی سازمان می‌باشد. علاوه بر آن، انجام بعضی از کارها به تنهایی در توان و اختیار سازمان نیست و برای انجام این امور و یا جلوگیری از موازی‌کاری و هدر رفت منابع کشور، هیچ راهی جز مشارکت با بخش‌های مرتبط (داخلی و خارجی) وجود ندارد. لذا ضرورت دارد که حتی سازمان در برقراری ارتباط با سازمان‌های دیگر پیش‌قدم باشد. برای مثال مدیریت منابع آب در سطح کشور کاری است که تنها از طریق مشارکت سازمان هواشناسی کشور و بخش آب وزارت نیرو و وزارت جهاد کشاورزی انجام پذیر است. طرح‌های زیست محیطی تنها با مشارکت سازمان حفاظت محیط زیست شدنی است و در بسیاری از طرح‌های دریایی به ویژه دیدبانی دریایی، مشارکت سازمان بنادر و دریانوردی اجتناب ناپذیر است. پیروزی سازمان در انجام این گونه طرح‌ها به میزان توانایی آن در برقراری ارتباط کاری مشترک بستگی دارد. چند نمونه از کارهایی که در این راهبرد می‌تواند انجام پذیرد در زیر فهرست شده‌اند:

- معرفی توانایی‌های سازمان به بخش‌های مختلف کشور که نیاز به کار مشترک با آن‌ها احساس می‌شود برای برقراری ارتباط

- حفظ نقش محوری و فعال سازمان در پروژه‌های مشترک برای هدایت پروژه‌ها

- افزایش توان سازمان در به کارگیری توانایی‌ها و اطلاعات سازمان‌های مشارکت‌کننده در جهت توسعه و بهبود خدمات و اطلاعات خود

- افزایش کارهای مشترک در بین بخش‌های داخلی سازمان برای فرهنگ‌سازی کارگروهی و کاهش فاصله بین آن‌ها.

راهبرد ۵: کارآیی و اثربخشی

محدودیت منابع مالی و کاغذبازی‌های اداری از مهم‌ترین موانع بر سر راه اجرای موفقیت‌آمیز طرح راهبردی سازمان است. معمولاً محدودیت مالی مانع از اجرای تمامی برنامه‌های سازمان می‌شود این موضوع ایجاب می‌کند که در هنگام اجرا، پروژه‌های عملیاتی اولویت‌بندی شوند. وجود کاغذبازی در ادارات گاهی تأیید یک پروژه و اجرای آن را چنان به درازا می‌کشاند که عملاً انجام شدنی نیستند. توجه به افزایش کارآیی، اثربخشی و انعطاف‌پذیری ساختار سازمانی و روش‌های انجام کار می‌تواند توان سازمان را در پاسخ‌گویی سریع به نیازهای در حال تغییر جامعه افزایش داده و عملکرد آن را بهبود بخشد. در رابطه با این راهبرد می‌توان کارهای زیر را دنبال کرد:

- افزایش کارآیی و اثربخشی بخش‌های اداری و فنی سازمان از طریق تشکیل کارگروه‌های تحول اداری و تخصصی
- توجه به سرمایه‌های اصلی سازمان که همان نیروی انسانی متخصص و متعهد بوده و سازمان باید برای انگیزش و نگهداشت ایشان برنامه‌های علمی و بلند مدت داشته باشد.

- ارتباط دادن برنامه و بودجه سازمان به طرح راهبردی برای کنترل اعتبارات و بهینه کردن هزینه‌های سازمان
- انجام بررسی‌های فراگیر بر روی ساختار، برنامه‌ها، اولویت‌ها و عملکرد سازمان برای تهیه بازخورد و انجام امور مرتبط با نقشه راه اصلاح نظام اداری و اطمینان یافتن از کارآیی سازمان.

۷- نتایج مورد انتظار

موفقیت یک طرح راهبردی بسته به آن است که در عمل چگونه پیاده شود. برای اجرای صحیح طرح راهبردی نیاز به برنامه و بودجه‌ای مطالعه شده است که فعالیت‌هایی را که برای رسیدن به اهداف عالی ضروری هستند، پشتیبانی کند. همچنین برای پایش و ارزیابی عملکرد سازمان در رابطه با برنامه و بودجه یاد شده، نیاز است که مولفه‌هایی تعریف شوند تا بر اساس آن‌ها این پایش و ارزیابی صورت پذیرد. نتایج مورد انتظار از جمله این مولفه‌ها است که در پایان دوره طرح راهبردی انتظار می‌رود در هر یک از راهبردها به آن‌ها برسیم. برنامه‌ها و طرح‌های عملیاتی باید حتماً به یکی از راهبردها متصل باشند. بندهای اتصال، همین نتایج مورد انتظار هستند که برای هر راهبرد جداگانه تعریف می‌شوند. اما برای پایش و ارزیابی برنامه‌های عملیاتی نیاز به مولفه‌های دیگری است که یکی نشانگرهای کلیدی عملکرد و دیگری اهداف کلیدی عملکرد نامیده می‌شوند. نشانگرهای کلیدی عملکرد در واقع مانند کیلومتر شمار یک خودرو که مسافت طی شده را مشخص می‌کند، به صورت عددی تغییرات به وجود آمده ناشی از پروژه را نشان می‌دهند. اهداف کلیدی عملکرد که شاخص دیگری برای نظارت بر پروژه‌های عملیاتی است عبارت از اهداف خاص و در دسترس است که یک پروژه به طور مشخص به دنبال آن‌ها است. در جدول صفحه بعد نتایج مورد انتظار هر یک از راهبردها فهرست شده است. در انتها نمایه کلی طرح راهبردی به شکل تصویری برای استفاده بیشتر خوانندگان آورده شده است.